

A SZOVJET MŰSZAKI BIBLIOGRÁFIAI TÁJÉKOZTATÁS

Bóday Pál - Balázs Sándor

Könyvtártudományi és Módszertani Központ
Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ

BEVEZETÉS

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatalmas technikai fejlődés útját nyitotta meg a Szovjetunióban. Ez a több szakaszból álló technikai fejlődés nagy és sokrétű feladatokat állított a műszaki könyvkiadás, a műszaki könyvtárak, a műszaki bibliográfiai és dokumentációs tájékoztatás elé is. Ennek keretében a szovjet hatalom első éveitől kezdve a műszaki bibliográfiai munka fontos és felelősségteljes szerepet vállalt magára.

Ez a tevékenység, amely a műszaki könyvtárosok és egyéb érdekelt szakemberek tizezreit mozgósította, egyenes vonalú fejlődése mellett különböző irányzatokat mutat. A népgazdaság fejlődésével párhuzamosan alakítja ki különböző szolgáltatás-típusait, és állandóan rugalmasan alkalmazkodik a különböző területek és olvasórétegek igényeihez és szükségleteihez.

A következő áttekintés ennek a félévszázados munkának legfontosabb tendenciáit és mérföldköveit mutatja be.

1. A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOMTÓL A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚIG

1.1 Kurrens bibliográfia

A Nagy Októberi Szocialista Forradalmat követő rendkívül nehéz években a bibliográfiai munka is stagnált a műszaki irodalom publikálásának pangása, illetve igen lassu fejlődése következtében. A 20-as évek elején közreadtak néhány - elsősorban a szénbányászat és az építőipar irodalmát feldolgozó - kisebb terjedelmű bibliográfiát. Ezek anyagának tulnyomó részét azonban a forradalom előtti években gyűjtötték össze.

A 20-as évek első felétől, a szovjet népgazdaság ujjaépítésének időszakában, megindul a szovjet műszaki irodalom kiadásának egyenletes - majd később ugrásszerű - növekedése. /1923-1927. években a szovjet műszaki kiadványok átlagos évi száma 2700 mű volt./ Ezt a növekedést az ipar és a műszaki irányító szervek szakembereinek növekvő igénye eredményezte.

A szovjet műszaki bibliográfia történetében fordulópontot jelentett az 1924-es év, amikor a Népgazdasági Főtanács elhatározta a "Novosztj Tehniczeszkoj Literatury" /A Műszaki Irodalom Ujdonságai/ c. bibliográfiai folyóirat megindítását. Az első szám bevezető cikkében így határozzák meg a folyóirat feladatait:

"A műszaki irodalom iránt érdeklődők segítése a könyvkereskedelemben megjelent műszaki kiadványok között való eligazodásban és abban, hogy a szükséges kiadványt kiválasszák."

Bár ez a célkitűzés szerény volt, jelentőségét növeli az uttó-rés elvitathatatlan érdeme.

A bibliográfia - bár azt a célt tűzte ki, hogy az orosz nyelven megjelent műszaki könyvek teljes jegyzékét adja - meglehetősen hiányos volt. Főleg a Népgazdasági Főtanács kiadványait regisztrálta. Kezdetben nem dolgozta fel a műszaki folyóiratok cikkeit és az egyéb, nem könyvjellegű műszaki dokumentumokat /szabványokat, szakadalmakat stb./ sem.

A szovjet népgazdaság további fejlődése, az ötéves tervek megindítása nagymértékben növelte a műszaki irodalom iránti igényt és szükségletet. Ezt igazolja a műszaki irodalom publikálásának ugrásszerű emelkedése.

Míg a 20-as évek közepéig az évente kiadott műszaki könyvek száma nem érte el az évi háromezretet, addig a második ötéves terv első évében, 1933-ban 10 131 műszaki könyvet, brosurát publikáltak. Ez a teljes könyvtermés 22,8 százaléka. Ugrásszerűen növekedett a folyóiratkiadás is.

Az irodalom ilyen nagyarányú menyiségi növekedése maga után vonta a bibliográfiai ellenőrzés rendszerének fejlődését és differenciálódását is.

Ez két irányban is alakította a szovjet műszaki bibliográfia fejlődésének útját: az egyik a kurrens regisztráció volumenének növelését és módszereinek javítását célozta, a másik pedig értékelő összefoglalások szükségességét sürgette.

A szovjet irodalom kurrens nyilvántartásának szükségletei mellett - már a 20-as évek végén - hangsúlyozottan jelentkezett a külföldi szakirodalom áttekintésének igénye is.

A Népgazdasági Főtanács Állami Tudományos Könyvtára /Goszudarsztvennaja Naucsnaaja Biblioteka VSzVH/ 1929-től rendszeres tájékoztatást indított "Tehkart" /Műszaki szakirodalmi kartoték/ néven a külföldi műszaki irodalomról.

Ez az előfizetési dokumentációs kartotékszolgáltatás elsősorban azt a célt szolgálta, hogy a műszaki könyvtárak megkezdhesék szakirodalmi kartotékok szerkesztését a tájékoztatási munkához.

Igen tanulságos, hogy a Tehkart kiadásának már második évében - 1930-ban - revidálták azt a koncepciót, mely szerint a szolgáltatás keretében csak külföldi dokumentumokat dolgoznak fel. Fokozatosan feldolgozták a szovjet irodalmat is. Különösen megnövekedett a feldolgozott szovjet irodalom aránya 1933 után, amikor - a népgazdaság átszervezése nyomán - a Tehkart egyre inkább a nehézipar irodalmának feldolgozására korlátozódott.

A 20-as évek végén a szovjet műszaki irodalom összefoglaló bibliográfiai áttekintésének igényét a "Naucsnaja Literatura SzSzsZR" című, évente megjelenő bibliográfia kiadásával próbálták kielégíteni. Ennek a sok tanulságot tartalmazó, de sikertelen vállalkozásnak öt éves kötete jelent meg. A gondos válogatás, jó szakrendszer, célszerű annotációk, sokrétű mutatók ellenére mutatkozó sikertelenségnek és végső soron kudarcnak talán egyedüli oka a nagy késedelmesség volt. Az 1928. évi irodalmat feldolgozó kötet 1934-ben, az 1929, 1930, 1931. évek anyaga 1935-ben, az 1933. év anyaga 1936-ban jelent meg, míg 1932-ről egyáltalán nem készült el az összefoglalás.

Tekintve, hogy a Tehkart elsősorban könyvtárak szakirodalmi kartotékainak szerkesztése számára készült, a Naucsnaja Literatura SzSzsZR pedig késedelmes megjelenése miatt 1936-ban megszűnt, szükségessé vált a műszaki irodalmat rendszeresen átfogó bibliográfiai folyóirat kiadása.

Novosztii Tehniczeszkoiy Literaturü /NTL/ címen 1936-ban megindult - ugyancsak az Állami Tudományos Könyvtár kiadásában, a Nehézipari Népbiztosság felügyelete alatt - a szovjet és külföldi műszaki irodalmat egyaránt feltáró bibliográfiai folyóirat.

Az NTL és a Tehkart közös szerkesztése elősegítette a szolgáltatások jellegének leginkább megfelelő profil kialakulását.

Az NTL később hat sorozatra oszlott: bányászat, kohászat, vas- és fémmegmunkálás, gépgyártás, energetika, vegyipar, építőipar. A sorozatok önálló bibliográfiai folyóiratként, havonta jelentek meg.

Az egyes sorozatok a teljes szovjet műszaki irodalomból válogattak, elsősorban a nehézipar szükségleteinek megfelelően, és több mint 1500 külföldi folyóiratot dolgoztak fel. Az első évben, 1936-ban - 59 093 dokumentumot, 1940-ben pedig már 84 821 dokumentumot regisztráltak.

Az egyes címlírások után hosszabb-rövidebb annotációkat is közöltek és 1941-től szemleszerű összefoglalásokkal is kísérleteztek. Az NTL 1953-ig jelent meg.

A központi bibliográfiai és dokumentációs szolgáltatások mellett számos iparági, üzemi, bibliográfiai kiadvány is megjelent már

a 20-as évek végétől. Ezek a kiadványok elsősorban a nehéziparon ki-
vüleső témákkal, vagy pedig egészen speciális kérdésekkel foglalkoz-
tak.

Egyes könyvtárak és kutatóintézetek már az első öt éves terv i-
dőszakában is kísérleteztek referálólapok kiadásával. A 30-as é-
vekben egyre inkább tért hódítanak a kevés anyagot feltáró szemlék,
illetve inkább tömörítvényeket közlő kiadványok. Ezek elsősorban -
és tuinyomórészt - külföldi szakirodalmi anyagot dolgoznak fel. E-
lösegítette az ilyen jellegű kiadványok megjelenését az az 1931-ben
született párthatározat, mely kimondja, hogy műszaki tudományos fo-
lyóiratokat kell kiadni, "... ahol részben fordítás, részben refe-
rálás útján ismertetni kell a külföldi műszaki irodalom alapján az
új eredményeket".

A határozat nyomán "Za Ovladenie Tehnikoj" /A technika meghó-
ditásáért/ címen tömörítvényeket, szemléket közlő ágazati folyóirat
indult meg. Nagyobb részük aránylag rövid életű volt. 1933-ban szá-
mos ágazatban megszüntették kiadását, de néhány területen /kémia,
épitőipar, energetika, kőolajipar, kohászat/ 1938-ban is kiadtak a
külföldi irodalmat referálól - illetve tömörített fordításokban köz-
lő - folyóiratokat.

1.2 Retrospektív bibliográfia

A kurrens bibliográfiai és dokumentációs szolgáltatások mel-
lett a 30-as évek elejétől kezdve egyre inkább jelennek meg nagyobb
időszakot felölelő retrospektív műszaki bibliográfiák. Ezt a munkát
elsősorban a könyvtárak szorgalmazzák. 1933-ban a nehézipari könyv-
tárak dolgozóinak konferenciáján elhatározták, hogy átfogó, ország-
gos tervet készítenek a retrospektív bibliográfiai munkára. Az ága-
zatközi témák kidolgozását, a terv összehangolását az Állami Tudo-
mányos Könyvtárra bízták.

Eltekintve az aránylag gazdag retrospektív bibliográfiai ter-
més részletes ismertetésétől, jellemzésül megállapíthatjuk, hogy a
szélesebb műszaki területeket és nagyobb időszakot felölelő biblio-
gráfiai összefoglalások mellett /ezeket elsősorban a műszaki könyv-
tárak állították össze/, megjelentek kisebb terjedelmű, aktuális mű-
szaki problémákkal foglalkozó retrospektív bibliográfiák is. Bár a
koordinációs tervek maradéktalanul nem valósultak meg, a retrospek-
tív bibliográfiák felölelik a nehézipar legfontosabb területeit; ez
megfelelt a szovjet népgazdaság akkori követelményeinek. A retro-
spektív bibliográfiák erősen válogató jellegűek voltak; ez egyrészt
előnyként értékelhető, de nem egyszer tükrözte a szovjet műszaki i-
rodalom két évtizedének bibliográfiai hiányosságait is. Érdemként
kell értékelni, hogy nem egy retrospektív bibliográfia hosszabb-rö-
videbb annotációkat is közölt.

1.3 Ajánló bibliográfia

A műszaki ajánló bibliográfia az első öt éves terv idején jelentkezik, amikor a dolgozók műszaki képzésének kérdése is előtérbe kerül. E bibliográfiai műfaj fejlődése egyrészt összefügg a műszaki bibliográfiai munka - már vázolt - általános fejlődésével, másrészt fejlődését befolyásolták azok a tényezők, melyek a Szovjet-unióban - szakterülettől függetlenül - hatottak az ajánló bibliográfia kialakulására.

A "kihez szól a bibliográfia" alapvető kérdése a műszaki ajánló bibliográfiák esetében nemcsak abban a relációban vetődött fel, hogy a könyvtáros, illetve az olvasó számára készítsenek irodalmi összeállítást, bár ez igen fontos és igen sok vitát kiváltó probléma volt. A kérdés úgy is felvetődött, hogy az iparban dolgozók számára készítendő műszaki tárgyú ajánló bibliográfiák mellett szükség van az egész szovjet nép általános műszaki ismereteit növelő, a technikai ismereteket széles körben népszerűsítő ajánló bibliográfiákra is.

Ebben a munkában az első időkben a technikai ismereteket népszerűsítő társadalmi szervek játszottak fontos szerepet. A Vseszoznoje Obscsesztvo "Tehnika-maszszam" /A Műszaki Ismereteket Népszerűsítő Össz-szövetségi Társaság/ már a 20-as évek végén számos érdekes és fontos műszaki ajánló bibliográfiát publikált.

A 30-as évek elején a Kritiko-bibliograficeszkoi Insztitut /Ajánló-bibliográfiai Intézet/ kimondottan szakmunkások számára készült ajánló bibliográfiákat adott közre. A GNB /Goszudarsztvennaja Naucsnaja Biblioteka = Állami Tudományos Könyvtár/ a 30-as évek végén kezdte az egyes szakmák munkásainak szánt ajánló bibliográfiáinak kiadását.

2. A MÁSODIK VILÁGHÁBORU UTÁN

2.1 Kurrens bibliográfia

A háboru utáni újjáépítés és a népgazdaság fejlesztése új feladatokat állított a műszaki bibliográfiai munka elé. Ezeknek a feladatoknak az NTL sorozatok elsősorban a feldolgozott kiadványok szigorúbb válogatásával és ágazatonként készített tárgymutatók kiadásával igyekeztek megfelelni. A folyamatos tájékoztatás megszervezését azonban kizárólag bibliográfiákkal nem lehetett megoldani.

Új helyzetet teremtett 1952-ben a VINITI /Vseszozjujnij Insztitut Naucsnoj i Tehniceszkoi Informacii = Össz-szövetségi Tudományos és Műszaki Tájékoztatási Intézet/ megalakulása. Ettől az időponttól kezdve fokozatosan szétválak a bibliográfiai és a referáló folyóiratok szerepköre.

A különféle központi műszaki könyvtárak kurrens bibliográfiai

munkája inkább a termelésben dolgozók felé fordul, válogatottabb jellegű lesz és példányszámban csökken.

Az ezzel egyidejűleg felmerülő párhuzamos munkák, valamint a bibliográfiai és referáló tájékoztatás feladatainak tisztázására irányuló viták megoldását jelenti 1958-ban a GPNTB SzsSzsR /Goszu-darsztvennaja Publicsnaja Naucsno-Tehnicsezkaja Biblioteka SzsSzsR = a Szovjetunió Állami Nyilvános Tudományos-Műszaki Könyvtára/ megalakítása. A GPNTB SzsSzsR válik a műszaki könyvtárak módszertani és bibliográfiai központjává, amelynek egyik fő feladata az ipar folyamatos bibliográfiai tájékoztatás iránti igényeinek kielégítése, illetve az erre irányuló munkák megszervezése és koordinálása.

A szervezettebb együttműködésre felépülő műszaki bibliográfiai tevékenység célját a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának 1959-ben kiadott "A könyvtárügy jelenlegi helyzete és megjavítására irányuló intézkedések" című határozata a következőkben állapítja meg:

"A GPNTB SzsSzsR-nek, valamint a központi tudományos-műszaki szakkönyvtáraknak és a szakkönyvtáraknak tervszerű munkát kell végezniük kurrens bibliográfiai összeállításával a tudomány, a technika és a népgazdaság területén az olvasók legkülönbözőbb rétegei számára. Meg kell szervezniük a rendszeres tájékoztatást a legújabb könyvekről a különböző szakmákban dolgozók számára; biztosítaniuk kell a tervszerű munkát a kurrens, a retrospektív és a tematikus bibliográfiai összeállítás területén."

E határozat alapján a többször hangsúlyozott tervszerűség a szovjet műszaki könyvtárak bibliográfiai tevékenységének legfontosabb jellemzője. Éves tervek készítése, koordináció, egységes módszertani elvek kidolgozása és érvényesítése alapján alakul ki a sajátos feladatokat betöltő kurrens bibliográfiai tájékoztató munka rendszere.

2.2 Retrospektív bibliográfia

A háború utáni időszakban szűkebb témaköröket feldolgozó bibliográfiai váltják fel a széles műszaki területeket felölelő retrospektív bibliográfiákat. Az ilyen bibliográfiai rendeltetése és gyakorlati céljai igen eltérőek, és ennek megfelelően különbözőek voltak összeállításuk szempontjai is /a feldolgozott kiadványtípusok köre, a teljesség vagy a válogatás arányai stb./

Két irányzat figyelhető meg:

a/ a tudományos kutatómunka segítségét célzó bibliográfiai, elsősorban a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának és intézeteinek ilyen jellegű kiadványai;

b/ a gyakorlati fejlesztési és termelési tevékenység segítségét célzó bibliográfiai.

Az első csoporthoz tartozók teljességre törekvően foglalják jegyzékbe kutatók számára az irodalmat; a második típus általában annotálva, de erősen válogató jelleggel kívánja segíteni a fejlesztésben és termelésben dolgozó mérnököket és más szakembereket.

A fontosabb műszaki területek ellátottsága bibliográfiai segédletekkel lényegesen egyenletesebbé válik a második világháború után, és ebbe a munkába bekapcsolódnak a tudományos egyesületek és az ágazati műszaki kiadók is.

Külön helyet és rangot jelentenek a retrospektív bibliográfiák területén a technikatörténeti bibliográfiák.

A különböző jellegű tematikus bibliográfiák ismertetése és felsorolása ugyyszólván lehetetlen, de az alábbi néhány téma és terület kiemelése talán érzékelhetővé teszi az ezen a téren folyó hatalmas munkát:

az 1917-1947. között megjelent folyóiratok, gyűjtemények /trüdü/ és tájékoztatók anyagát feldolgozó szakosított bibliográfiák;

a periodikus kiadványok öt évenként megjelenő jegyzékai;

műszaki kézikönyvek bibliográfiája;

műszaki bibliográfiák bibliográfiái.

Az ágazati kiadói katalógusok szintén szerepet játszanak a bibliográfiai fehér foltok eltüntetésére irányuló tervszerű munkában.

2.3 Ajánló bibliográfia

A Szovjetunióban több ízben hivatalosan is kifogásolták az ajánló bibliográfiák fejlődésének lassúságát. A második világháború után ez a tevékenység a műszaki területen is jelentősen megélnélt.

A műszaki könyvtárakon kívül más könyvtárak /pl. a Lenin Könyvtár, a Szaltükov-Scedrin Könyvtár, területi könyvtárak stb./ is bekapcsolódnak ebbe a munkába, amely két irányban folyik:

a/ a termelésben foglalkoztatottak részére termelési jellegű ajánló bibliográfiák kiadása;

b/ a műszaki ismeretterjesztés és könyvpropaganda célját szolgáló ajánló bibliográfiák kiadása.

A termelési segítséget célzó ajánló bibliográfiáknak a Szovjetunióban a gyakorlatban három típusa alakult ki. Az első típus arra hivatott, hogy segítséget nyújtson a munkásoknak a szakképzettség megszerzésében és a termelési szakismeretek fejlesztésében. A másodiknak, amelyik a második világháború után alakult ki és vált elterjedté, célja a közreműködés az új technika és technológia megalapo-

zásában. A harmadik, a legújabb az élenjáró termelési tapasztalatok elterjesztését segítő, ajánló jellegű segédlet.

Ujdonságot jelent, hogy a bibliográfiákat fokozatosan egyre inkább ellátják tárgymutatókkal, amelyek az egyes részletkérdések irodalmának megkeresésében igen hasznosnak bizonyulnak.

Az ipari termelésben dolgozók önképzésének céljait szolgáló bibliográfiai kiadványok mennyisége állandóan növekszik. A könyvtárosok különböző megbeszélésein elhangzott kifogások után a terjesztés és felhasználás is megjavult, megszervezik ezeknek a bibliográfiáknak tervszerű eljuttatását a különböző típusú könyvtárakba. Az ajánló bibliográfiák fokozatosan a munkásolvasók termelési-szakmai ismeretbővítési igényeinek legfontosabb kielégítési eszközeivé válnak. Ez együttjár azzal is, hogy a könyvtárak hatékonyan megjavítják a munkásolvasók körében végzett munkájukat.

Az ajánló bibliográfiák tartalma is kibővül. Általánossá válik, hogy a bibliográfiák első része ismerteti azt a politikai és közgazdasági irodalmat, amely a vonatkozó terület népgazdasági jelentőségét jellemzi. Ezzel kiküszöbölik az egyoldalú műszaki szemléletet. E mellett a szakmai könyveken és folyóiratcikkeken túlmenően a bibliográfiákban kitérnek a technikai és egyéb tankönyvek, valamint a termelési utasítások ismertetésére is és a bibliográfiai jellemzésbe oktató, módszertani jellegű utbaigazításokat vesznek fel.

A műszaki bibliográfiai tevékenység a szovjet hatalom első 50 évében megfelelt feladatainak. Jelentőségét a dokumentációs munka hatalmas arányokban való kialakulása sem tette másodrendűvé. A szovjet könyvtárak dolgozói állandóan napirenden tartják a bibliográfiai munka fejlesztésének kérdéseit. Ez a biztosítéka annak, hogy e terület félévszázados eredményei nem zárultak le, hanem a jövőben is példát mutatnak számunkra, magyar könyvtárosok és dokumentalisták részére.

∴ ∴

I R O D A L O M

- /1/ Bibliografija Szovetszkaj Bibliografii, Moszkva, Vseszozjuznaja Knizsenaja Palata /évenként megjelenő szovjet másodfokú bibliográfia/.
- /2/ FONOTOV, G.P.: K voproszú o vzajmoszvjazii naucsnoj informacii sz bibliografiej i bibliotecsánim delom. = Szovetszkaja Bibliografija, 1965. 5.sz. p.28-38.
- /3/ GASZTFER, M.P.: Szovesztkaja bibliografija tehniczeszkaj literaturú. = Szovetszkaja Bibliografija. Moszkva, Min. Kulturú, RSzFSzR 1960. p.274-322.
- /4/ ZILBERMINEC, L.V.: Bibliografija szovetszkaj tehniczeszkaj bibliografii. 1917-1959. Leningrad, Bibl.M.E.Szaltükova-Sosedrina, 1959. 506 p.

V V

BÓDAY, P. - BALÁZS, S.: Technical bibliographic information in the Soviet Union

The turning-point in the development of technical information in the Soviet Union was the publication of the first issues of the abstracting journal *Novosti Tekhnicheskoi Literatury* in 1924. Subsequently, due to the significant increase of publications of technical literature more and more current bibliographical services were introduced. One of the most important services the *Tekhart* card service, included at first only abstracts of foreign literature, but later extended its scope to Soviet technical literature.

Since the early thirties many retrospective bibliographies were published according to the special needs of the national economy.

During the first Five-Year Plans various libraries started to publish series of technical recommending bibliographies which were aimed at supporting the technical education of the workers. The recommending bibliographies developed later into a valuable tool serving the propagation of technical knowledge in general. The first title lists were gradually superseded by annotated bibliographies, completed with the necessary indices and with the description of the scientific, economic and social significance of the subject of the bibliography.

After the Second World War large scale documentation and information services came into being which have taken over many tasks from the traditional bibliographic activities without touching the latter's specific functions. The Soviet special librarians are continuously developing the theory and the methods of bibliography and thus play a significant role in the system of scientific and technical information by improving the professional skill and the cultural level of specialists and workers.

U^U

БОДАИ, П. - БАЛАЖ, Ш.: Техническая библиографическая информация в Советском Союзе

Поворотом в советской технической библиографической информации следует считать выход в 1924 году библиографического журнала *Новости технической литературы*. Затем, усиленный рост количества издаваемой технической литературы потребовал новых и более дифференцированных текущих библиографических услуг. Такой специальной услугой являлись карточки *ТЕХКАРТ*, которые вначале извещали лишь о зарубежной технической литературе, но затем распространенные и на советскую техническую литературу.

С начала 30-ых годов, приспособливаясь к запросам советского народного хозяйства, во все большем количестве появляются ретроспективные тематические библиографические обзоры.

Во время первых пятилеток, с целью технического образования трудящихся, библиотеки приступили к изданию серий технических рекомендаций библиографий. Эти библиографии были затем использованы и на службе распространения обще-технических знаний. Рекомендательные библиографии постепенно дополнялись аннотациями и соответствующими указателями, а также текстовыми данными о значении обработанной тематики для народного хозяйства.

После второй мировой войны усиленными темпами развивается информационная деятельность, которая приняла на себя многие задачи библиографии, но оставила за таковой все характерно-библиографические задачи. Советские библиотекари, постоянно развивая техническую библиографию, занимают весьма важное место в информационной работе, направленной на развитие народного хозяйства и на повышение профессионального уровня трудящихся, а также на повышение уровня общего технического просвещения.

-- x -- x --

BÓDAY, P. - BALÁZS, S.: Bibliographische Information auf dem Gebiete der Technik in der Sowjetunion

Den Wendepunkt in der sowjetischen technischen Bibliographie bedeutete das Erscheinen der Referatezeitschrift *Novoszti Technicheskoi Literatury* in 1924. Zufolge des bedeutenden Anwachsens der technischen Literatur wurden später neuere und differenzierte laufende Bibliographien publiziert. Einer der wichtigsten dieser Veröffentlichungen, der Karteidienst *Tehkart*, bearbeitete anfangs nur ausländische, später jedoch auch sowjetische technische Literatur.

Seit dem Anfang der dreissiger Jahre erschien eine grössere Anzahl von retrospektiven thematischen Literaturverzeichnissen, jeweils den Anforderungen der Volkswirtschaft angepasst.

In der Periode der ersten Fünfjahrpläne haben mehrere Bibliotheken Serien von empfehlenden Bibliographien herausgegeben mit dem Ziel, die technische Ausbildung der Werktätigen zu fördern. Die empfehlenden Bibliographien wurden dann in die Dienste der Verbreitung allgemeiner technischer Kenntnisse eingestellt, und später regelmässig mit Annotationen und Registern versehen, und mit Textteilen ergänzt, welche die volkswirtschaftliche Bedeutung des bearbeiteten Themas klarlegten.

Die nach dem zweiten Weltkrieg in grossem Umfang einsetzende Dokumentations- und Informationsarbeit hat viele Aufgaben der Bibliographie übernommen, ohne jedoch die spezifischen Funktionen der Bibliographie zu stören. Die sowjetischen Fachbibliothekare verbessern fortlaufend die Methodik und die Praxis der technischen Fachbibliographie und spielen eine wichtige Rolle in der Informationsarbeit durch die Erhöhung des beruflichen und des allgemeinen technischen und kulturellen Niveaus der Werktätigen.

S^S